

Илгиси ол, порилик да чин берг!

7-ше (3291) №,
2017 ий 11 февраль,
шуматкече.

ЯМДЕ-ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Чимом шылташ, пёлеклан изиенжат, кугыенжат йывыртат. А те юлташлан, лишил енлан але родо-тукымлан амал деч посна пёлекым ыштен улыда? Уке! Тугеже **14 февральыште, Книгам пёлеклиме түньямбал кечин**, тидым ышташ вашкыза. Ты кечин Российскойште «Дарите книги с любовью» акций икимше гана эртаралтеш. Кажне кумылан ен библиотекылан, школлан але юлташлан книгам пёлеклен кертеш. Книга деч сай пёлек эше мо лииш?

Төве Шернур район Мустай школын 2-шо классыштыже тунемше-влак: Катя Ибраева, Денис Домрачев, Ксения Конышева, Айвика Мустаева (**снимкиште**) – марий книга-влаклан чот куаненыйт. Тыгай пёлек «Ямде лий» газет редакцийын эртарыме потерей модышышто логалын. Йочавлак газетна дене 1-ше класс гыч кылым кучат. Нунылан Мустай школын выпускницах же,

бизнесъен
Д.И.Кораблёва
«Ямде лийлан»
подпискым
ыштен пуэн.

Тыгай чапле
пёлеклан ўдыр-
рвезе-влак Дина
Ивановналан кугу
таум ойлат.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Книгам пёлеклиме түньямбал кече икимше гана 2012 ийшиште палем-далтын. Тудым Миннесот (США) штатыштие ильше школ библиотекарь да книга блогер Эми Бродмур шонен луктын. Тылеч вара ты кечим палемдымашке 30 утла эл ушинен.

**14 ФЕВРАЛЬ –
Йөрөтүшө-влакын кечышт.
Лишил енлан эн сай
пёлек – книга!**

«Ямде
лий» - тыллат
йолташ!

18 февральыште
Йошкар-Олаште
«Науқыши - икимше
ошкылем» Поволж-
ский шанче да тун-
емме форум ви-
зымше гына эрта.
Тунемше-влак (5 кл.
гыч түньялын) 19
секцийште шым-
лыме пашашт дене
пайдаралт.

Марий Эл
Республикисе кур-
чак театр «Я
люблю эту куклу!»
йоча кидпаша кон-
курсым эртара.
Конкурс нерген
[сай-](http://teatrkukoltariel.ru/news)
тыште ончыза.

«Айдеме-
Патыр» йомак-
книга рушла да
марла савык-
талтын. Тудо
изирак клас-
слаште тунем-
ше-влаклан
кельштаралт-
тын.

Увер-
выр-
выр

Уверлан уло вер

Марий Элъисе выпускник влакын ача-авашт, Всероссийский акцийшке ушнен, руш йылме дene ЕГЭ-м возат. Тергыме паша Йошкар-Оласе М.В.Ломоносов лүмеш лицейште 11 февральыште эрта. *

Боралаш Йошкар-Олашке «Ералаш» кино-журнал унала толын. 11-12 февральыште йоча-влаклан мастер-класс-влак эрталыт. Тиде киножурналыште войзалташ артист койышан ўдыр-рвезе-влакым ойырен налты.

Света Кутузова
Оршанке кыдалаш школышто нылымше классыште тунемеш.

- «Ямде лийым» ончык лудын омыл, но кочаем Юрий Николаевич Николаев эре налеш. Сандене мыйят ынде уло кумылын шуматкечым вучем, газетыште

түрлө заданийлан, уштодышлан вашмутым кычалам, - ойла ўдыр. - Газет мыланем марий йылымы сайынрак палаш, марий йылмыште орфографий, пунктуаций правил-влакым тунемаш пеш полша.

Н.СЕМЕНОВА.

Ямбулатова вуйлата. Шукерте оғыл меат, кокымшо классыште тунемше ўдыр-рвезе-влак, «Шонанпыл» йоча организаций радамыш пурышна. Кандашымше классыште тунемше-влак шўйышына галстукым кылдышт. Ынде меат «Шонанпыл» дene пентыде кылым кучена.

Шернур, Кукнур.

Кинде – илыш вий

Киндым чот перегыман. Лийын тугай жап, кунам калык шемрокым кочкын илен. Кугыен-влак южгунам киндым луктын кудалтат. Тыгай сүрет поснак олалаш-

те палдырна. Ожно чыла пашам кидвий дene ыштенит. Кызытат киндын ўстембаке толын шумыж марте шуко пўж-вўд йога. Ме тамле киндым кочкын илена. Тоштыен-влакым жаплен, киндым аралышаш улына.

**Аня ЯКИМОВА, 7-ше класс.
У Торъял, Тошто Торъял.**

«Ямде лийын» чап онаже

Морко район Коркатово лицейының 10-шо «А» классышты же тунемеше Дмитрий САТАРАЕВ

Пошкырт кундем Дөртүльө район Маядык ялеш шоцын-кушкын. Коркатово лицейшке биологий да химий классышке шинчымашым погаш толын. «Нылтын» дene «визитлан» тунемеш. Вич предмет дene районысо олимпиадыште уш-акылжым терген. ОБЖ, химий дene призёр лийын. Биологий, экологий, географий дene сеныше радамышке лектын. Районын чапшым республике олимпиадыште аралаш түнгалиш. Тале спортсмен. Волейбол дene школа командыште модеш. Түрлө мероприятийште участвоватла.

Интернет түньяште

Интернет кызытсе жапыште айдемын пашажым ятырлан күштылемден. Но тудын осалжат шагал оғыл. Шинча пўсылык начарештеш. Интернет дene пайдаланыме правил-влакым сайын палыман.

Интернет-мошенник-влак вирусан программым колтат гын, компьютер локтылалтеш. Интернетыште кўлешан уверым веле кычалман. Онай книгам лудаш, кином ончаш лиеш. Шке нерген тўрыс уверым тушан верандыман оғыл. Интернет жапым моштен кучылтшылан веле пайдам конда.

**Алёна ВАСИЛЬЕВА, Никита НИКОЛАЕВ.
Морко, Энерсона.**

Марий Элъиште 1-10 февральыште «Лўдыкшымёт Интернет» декаде эртен.

«Шонанпыл»

Школыштына «Шонанпыл» йоча организаций уло. Тудым Нина Леонидовна

ИМБАРШЕВА Наталья

Давид ВАСИЛЬЕВ Морко районды Шордур йочасадыш коштеш. Йоча-влак дene пирля түрлө модыш дene модеш, сўретла, воза, пластилин дene ненча, шотлаш тунемеш. Нуным Надежда Викторовна туныкта. Давидлан эн чот докторла модаш келша. Енъым эмлаш сай паша, но күштылго оғыл.

Юнкор увер

Икымше олимпиадем

Марий йылме да литератур дene районышто эртыше олимпиадыште икымшегана уш-акылем тергенам. Кандашымше классыште тунемше-влак коклаште ончыл верыш лектынам. Йөратыме туныктышем З.А.Беляевалан кууга таумойлем. Мынгар шуко жапым тудо мемнан дene эртара! Ешартыш шинчымашым пуаш маңын, чот тырыша.

Валентина КУЩАКОВА

Советский, Кодам.

«Мыланем марий калыкын бер
ожнысо түржё пеш келша, -
ойла Кристина. - Илен-толын,
нунын мом ончыктымыши-
тым шымлаш шонем». яда

жым шарныкта, Сенғымашлан пөлеклалтше пöлкат ойыртемалтше. Йоча-влаклан марий калықын илышийүлаже, историйже, озанлық ўзгарже-влак дene палда-рыше этнографий пöлка утларак келша. Историйым туныктышо Галина Геннадьевна Иванова этнографий кружокым вуйлата. Снимкыште кружокын ик эн чолга енжым, Кристина Михайловам, ужыда.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

РЕВОЛЮЦИЙ ДЕЧ ОНЧЫЧСО МАРИЙ

**Глазденев Павел Петрович (чимарийла:
Мендияров Ислам-Гарей) 1867-1923**

100 ий просветитель, литератор, этнограф. Пошкырт вел Балебей уездысе Тымбагуш ялеш (кызыт Шаран район) кресанык ешеш шочын. Пүрө оласе учитель да Ўпö оласе духовный семинарийлам, Озантыссе духовный академийым тунем лектын.

Хөвөйлөх академийн түншлэлийн лекцын.
Первый очеркше 1894 ийыште
«Этнографическое обозрение» жур-
налеш печаталтын. 1907 ийыште
В.М.Васильев дэне пырля «Марла кален-
дарым» лукташ түншлэлийт. 1908 ийгээ
Вичыште пашам ыштен. Түрлө черым эмлы-
ме, волыкым, мүкшым ончимо нерген
марла книга-влакым ямдылен.

**ЧСО МАРИЙ
ч (чимарийла:
1867-1923**

Одна газет влакын редакторжо. Пүрө олаште I Марий Погыным эртарыше, «Марий ушемым» ыштыше-влак кокла гыч икты же. 1918 ийыште губернийсе калык туныктымо пёлкаште, Виче педагогике институтышто пашам ыштен. Тиде жапыште одо йылме грамматикым, «Тептяри» этнографий очеркым, марий йылым моло финн-угор калык йылме дene танастарен лончылымо статьям возен. Пагул Ача псевдонимым күчилтyn.

Наукышто чот тыршымыжлан 1920 ийыште профессор лўум пуымо. 1919 ийыште «Мужедше» пьесыже посна книга дene лектын. 1923 ийыште Виче одаште коден.

Түшкаште – вий

Ваш
келшен, икте-
есылан полшен илаш
түнгалина гын, мем-
нам нигёат сөнөн
ок керт!

ок керт! Марий йылмым да
литературым туныктышына
В.И.Копаева ятыр мероприя-
тийным эртара. Денис
Васильев, Настя Охотникова,
Назар Назаров, Николай
Иванов, Илона Александро-
ва, Алёша Дмитриев, Дима
Михайлов кажнышкы же кумы-
лын ушнат. Вера Иосифовна
мемнам марий йылмынам
аклаш, йөраташ туныкта.
Келшымашын вийжым умылаш
манын, выныкым тугаш
пүш. Но тидым ыштен ышна
керт. Рудымек, посна вошты-
рым күштылгын тодыштна
(снимкыште).

Данила ВАСИЛЬЕВ,
8-ше класс.
Борко, Шордүр.

З-ше

“Янде лий” 2017 ий 11 февраль

Эрвел төрзә

Йоча-влак, кундемыштыда күчүлтүлгүш диалект мүт-влакым возен колтыза.

Шуматкече

Онгыр шоктыш.

Йывырталын,
Южытташ вашла ёндалалтын,
Кө портфельже ден
лупшкедыл,
Икте-весе ден шүкедыл,
Класс гыч, школ гыч лектедат.
Ынешт код тетла иктат.
Каныш кече вет эрла,
Кажнын кумыл весела.

Наташа СИДОРОВА.
Татарстан, Мамадыш,
Кугу Шия.

Түнүктышина

Мемнам Марина

Семеновна Михайлова **(снимкыште)**
1-ше класс гыч түнүкта. Тудо нигунам ок
вурсо. Кажне эрдене порын шыргыжалын вашлиеш.
Пырля эр зарядкым ыштена. Вара урок түңалеш.
Түнүктышина чын возаш, писын лудаш, сайын шот-
лаш түнүкта. Түрлө мероприятийм эртарена.

Валентина ИШИМОВА, 3-шо класс.
Татарстан, Агрэз, Пелемеш.

Омо тунемаш таратен

Илен улмаш Мичу лўман рвезе. Тудо б-
шо классыш коштын, но тунемаш пешак
ёрканен. Икана урокышто Мичу шонкален
шинчен: «Эх, нимом ыштыде илаш
гын, сай лиеш ыле. Школышкат
каяш ок кўл, мёнгыштö гына весе-
лан шинчем ыле», - да шижде
мален колтен. Тыгай омым
ужын: Мичу мёнгыштö яра шин-
чен. Тыге шинчен-шинчен, шерже
темын. Уремыш лектын - иктат тудын

дene ok кутыро, чылан ўмбакше сырен
ончаш. Но ик йоча тудын ончыкъожо толын
шогалын да пелештен: «Ме чылан тунемаш
тыршена, тый гына йолагайланен
илем». Тыге манмылан Мичу тарай
гай йошкарғен каен.

...Йынгыр йўқ Мичум помыжалта-
рен. Тыш-туш ончалын - йолташыже-
влак переменыш лектыт, весела улыт.
Тудынат тунеммыже шуын колтен. Тыге
Мичум омыхо тунемаш таратен.

Алина БОЧКАРЕВА.
Татарстан, Агрэз, Буймо.

Келшымаш илышым волгалтара

Йолташем Александр Кулаков Одо ялыште
ила, б-шо классыште тунемеш. Тудо
поро, сай йолташ. Ме коктын ик
парт коклаште шинчена. Саша
физкультур, историй, рисований
уроклам йётрата. Сайын туне-
меш. Келшымаш илышым кече
гае волгалтара. Тудо ок лий
илышын ямже пыта.

Тимур ДМИТРИЕВ.

Мыйын йолташем - Инна. Тудо
Варале ялыште ила. Мураш, күштеш
йётрата, кажне мероприятийште мастьар-
лыкшым ончыкта. Коктынат спортым йётрена, садлан фут-
бол секцийш коштына.

Настя ТИТОВА.

Одо кундем, Алнаш район, Одо школ.

Аванам йётрена

Авамын лўмжё - Инна. Тудо Чарлак села-
се йочасадыште пашам тыршен ышта. Авам
- шўжарем дene когыянна пример. Мемнам
кочкаш шолташ, пидаш, пёрткёргым арулы-
кышто кучаш, поро лияш, тунемаште тыр-
шаш, шонгырак-влаклан полшаш туныкта.
Аванам чот йётрена. Туддеч посна иленат оғына
керт.

Полина АЙТИЕВА.
Инна МИРОНОВАН
сүретшe.

Пошкырт, Дөрtyль, Чарлак.

Модаш сай

Мамык гае лум велеш.
Шўжарем модаш лектеш.
Лум курчак-влакым ышта,
Мыйымат пырля кўшта.

Йылгыжалын, шыргыжалын,
Лум шинчам йымыктара.
Вашка мландыш, шулдыранын,
Лывала чўчкен вола.

Телин лумжо шуко-шуко,
Школ корнемат петыра.
Ошкылашем пешак йёсё,
Ече ден(е) кошташ - вот сай!

Алиса МИКСОНОВА.
Пошкырт, Мишкан, Чорай.

Еш нерген

Сеныштык лектының:

Матвей Куртышев (изирак ийготан группо),
Татьяна Никифорова (кыдалаш ийготан группо),
Софья Лисицына (кугурак ийготан группо).

Красногорский библиотекым вүйлатыше Алевтина Тудлан күгу таум ойлена. Сылнымут полшымо дene йоча-влак йылмыштым лывыртат, родо-тукымыштымат чотрак йөрарат.

Звенигово, Кожласола.

Р.А.КАШКОВА, туныктышо-логопед.

Рыңг ошқылам, салтак улам

Элым аралышын кечижлан ямдылалташ полыш.

Лийина салтак

Изанам ончена,
Ме изиш кёранен, –
Шочмо элым толеш арапен.
Рышт-рошт, рышт-рошт!
Ошкылал колта.
Рышт-рошт, рышт-рошт!
Вот магай салтак.
Изана гае мяат,
Рвезе-шамыч, чылан
Муралтен колтена веселан.
Рышт-рошт, рышт-рошт!
Эртена чаткан.
Рышт-рошт, рышт-рошт!
Лийина салтак!

Вячеслав АБУКАЕВ.

Арапет, изаем,
Шочмо элым,
Автоматым онгеш тый ишен.
Да йөраторыме сылне ялетым
Шарналтет,
постыштетте шоген.

Римма НИКОЛАЕВА.

Каена рат дene

Икыт, кокыт, кумыт...
Каена рат ден.
Икыт, кокыт, кумыт...
Эртена мурен.
Икыт, кокыт, кумыт...
Шотлена адак.
Икыт, кокыт, кумыт...
Улына совет салтак.

Аркадий ГОРОХОВ.

Пилотко

- Мыйым вүйышко ушталыт,
Чулым, патыр
салтак лийт.

Василий КРЫЛОВ.

Орол

Границе вес велне
Нимо огеш кой.
Границе воктене
Шога часовой.
Воктенже ўшанле
Эше вес орол:
Пушенге йымалне
Шинча пий – Орёл.

Осмин ИЫВАН.

Кумда вершёрна – пүтынъ эл,
Салтакын чонлан
моткоч шерге,
Элна – чылт ава,
чылт шүмбел,
А ме улына ўшан эрге.

Александр СЕЛИН.

Вашкерак күшнем

Армий гычын ужаш толын
Мёнгышкө салтак изам.
Саламлем мый,
шүм-кыл шолын,
Санга дек ыштем кизам.
Изам деч налам фуражкым,
Кительжат «лачак» толеш.
Мыйым кө ужеш гын, кажне
Шыргыж
«Чылт салтак» манеш...

«Теремок» йочасадыште по-челамутым сылнын лудмо конкурс эртыш. Тудо «Еш» темылан пöлеклалтын. Коло кум йоча В.Рожкинын «Ава», А.Федоровын «Авием», А.Мокееван «Авамлан полшем», А.Бикын «Шўжарем», В.Сапаевын «Шўжарем», Я.Ялкайнын «Йёратем мый кувавайым», Г.Ивановын «Кочам гай коям», И.Емельяновын «Изи пашаче», Л.Иксанован «Иза» да модо почемеламутым йонгальтарен. Йоча-влакын мастарлыкыштым аклаш полшашибар.

Р.А.КАШКОВА, туныктышо-логопед.

Нангая пырля уш пого –
Кызыт мёнгыштö ом ул.
Мыланемже шучко оғыл
Нимогай тूтан да тул.
Тевыс виктарем мый танкым,
Самолётим виктарем.
Кеч-могай тушман атакым
Лўддегечын чактарем.
Ўшана мылам элемже
Кугу сомылым шукташ.
Тудын патыр паша семже
Йырым-йыр йонгант шокта.
Тыныслан пален чын акым,
Тўзлана Элем, пелед.
...Эх, изай гай вашкеракын
Патыр лийин күшкашет!

Геннадий САБАНЦЕВ.

Сар огеш күл мыланна

Ончык илышины ўшанже
Ме, йоча-влак, күшкына,
Лийже мир түнә ўмбалнене,
Сар огеш күл мыланна!

Анатолий БИК.

Лўмгече

ЭЧУК: «Шына» басныым тунемынат?
ПАМПАЛЧЕ: «Пый, пый манылден, шына кидышкем шинче», - ойленат пуэн кертам. Авторжымат палем - Татарстан кундем Элнет мариј ял гыч Михаил Степанович Герасимов-Микай.

ЭЧУК: А мый Микайын эргыжым палем. Олег Михайлович Герасимов. Тудо **1937 ий 16 февральште** шочын. Ачаже мариј кокла гыч басныым возышо икымше ең лийин гын, эргыже мариј коклаште гына оғыл, эсогыл уло Марий Эллан икымше искусствоведений доктор.

ПАМПАЛЧЕ: Шочмо кечыже вашеш айда Олег Михайлович деч изи годсо пагытше нерген йодышт налына.

колынам. Тунам, 1955 ийыште, ачамлан чапкүм почыныт. Тушто тудын илыш корныжым радамлен ойленыт.

- **А Те ачадам шарнеда?**

- Ачай Элнет школын директордо лийин. Пеленже школыш кошташ пеш куанем ыле. Тудо урок гыч лекташ йынгырым мылам пүккен. Күртньё онтырым кидышкем кучката да «Мий, коридор мучко куржтал тол» манеш. Эше шарнэм: кастене ял калыкым ик кугу пёртыш собранийш пога ыле. Керосин лам-

ЙОЧА ПАГЫТЫН ОМСАШКЕ ТЎКАЛТА

- Йоча пагыт мынjar жап шуйна? Мыйын гын уке-уке да шке улмыж нерген кызытат шижтара! А серъёзнырак ойлаш гын, изи годсо жап гыч икмияржым пеш порын шарнэм. Мутлан, тыгайжым: пёртна Күшүл мучаш уремыште эн мучаште ыле. Телым лум пёртвуй деч күшкө погынен. Ме, ньога-влак, пошкудо-влак деке корно гоч лум йымач коридор гайым күнченна, а тиде «изурремын» кок могырыштыжо модашна изи пёлем-влакым шытылынна.

Эше весе: ачам уке лиймек, ме Чапи кочамын тошто сурт олмышкыжо илаш куснышна. А тушто кажне шошым кугу вўд шарлен. Мый она дene изи плот манметым ыштенам да «кугу мландыш» ешемым лукташ толашенам. Икана кагаз «билет» почеш моло-влакым шупшыкташ шоненам - оксам ыштынем оғыл, калтак! Но мылам изам-влак бизнесмен лияш пуэн оғытыл! А вашке тиде бизнесшым ышташ тунем шуым: пакча шенгелнына моткоч ладыра, шолдыра кичкан ломбына ыле. Чыланат шке ломбыгичкыштым кочкин пытарат, тамжымат мондат, а мемнан күйн шуэш веле. Тунам ялна деч иктаж ныл менге торасе пазарыште «кё улам!» лийынам! Сатуэм «конкуренций» деч посна каен. Оксам ышташ толашалтыннак. Жапшевет могай ыле - Кугу Отечественный сар пытымылан улыжат 5-7 ий веле эртен.

- **Те чылалан палыме ең Микайын эргыже улыда манын, ойленыт мо?**

- Уке. Тыгайым омат шарне. Писатель эрге манын «йўкын», чыла калык ончылно, 10-шо классыште тунеммем годим веле

Микайлан чапкүм почмо кечын аваж дене пырля. 1955 ий.

пын волгалтарымыж дene ен-влак дene мутланен, Кугу Отечественный сар нерген ойлен (а тунам сар каен). Ачай шкеже, сенымашым вучен шуктыде, илыш дene чеверласыш. Ужаташ пеш шуко калык погынен ыле. Авам ойлымо гыч палем: ачам шодо пулме чер дene черланен улмаш, а эмлымвериш каяш жапым мүйн оғыл, эре пашам ыштен. Тыге мый ачай деч шым ияш кодынам.

- **Ачадан иктаж арвержым араледа мо?**

- Йылгыжше коман тетрадьше кодын ыле. Тудым пеш йёратенам, пеленем нумалыштынам. Ачай колымо ийин шыжым 1-ше классыш кайышым. Марий, руш, татар, одо йоча-влак пырля тунемынна, коклаштына чыланат марла мутланенна. Классыштына

мыйын гына тетрадь лийин, молыжо газетеш возенит. Но почкеркем пеш шўкшё ыле. Сандене икана туныктышина возымемлан чот сырыш да тиде тетрадемым шўкшак ведраш күшкед кудалтыш.

- **Ой-ой. Мёнгешат луктын оғыдал?**

- Тунам пеш изи лийынам, лўдынам дыр.
- Олег Михайлович, а Те күзе музиковед-фольклорист лиийнда?

- Изизем годsek гармоным але баяным шокташ тунемаш шоненам. Но музыкант лияш ышт пул. «Тыйын уло родо-тукымет туныктышо улыт, тыят туга-як лий!»

Йоча-влак, күшто мом кольда-ужыда, чыла возен налза! Мый чынже денак јашанем: мариј тўвыранан, калык поянлыкнан ончыкылыкишо - самырык-влакын кидышти! Ида мондо тидым! Полышыза тиде поянлыкым арален кодаш!

О.Герасимов.

Юзо полат

Саламлена!

А.ЭМАНОВАН фотожох

О.М.Герасимов - 2-шо классынде тунеммыж годым шыныбыме күэже воктene. Элнет ял, 2015 ий.

Йошкар-Олаш пединститутыш пурыйым, вуз дипломым налмек, мый шканем шке оза лийым да музыкальный училищынде тунемаш түнгальым. Икана кумдан палыме композитор А.Искандаров ик тошто мари муро книгам ончытыш. Туштыж Оксина акамын (ачамын шўжаржын) эше 1919 ийыштак мурен кодымо мурыжо савыкталтын ыле. Мый мурен-шоктен ончышым да умылышым: тиде муро семым ынде мемнан ялыште нигёат (Оксина акам шкежат) ок шарне. Тунам шоналтышым: ик муро 50 ий жапыште мондалтын гын, мыньяре тугеже эше йомын кертеш! Садлан дыр Моско консерваторийш пурымекем, кажне ийин экспедицийлаш мурым погаш кошташ түнгальым. Тиде мыйым музыковед-фольклорист корныш шогалтыш.

**Мутланымым
А.ЭМАНОВА колыштын.**

Тазалыкым шуарена

Ава-влак пижерге ден перчаткылаш түрлө-түрлө шер пырчым ургенит. Йоча-влак тазалыкым шуарыме пёлемыште нуным чият да икте-весыштлан массажым ыштат. Массаж капым канда-ра, а икшыве-влак коклаште кыл пэнгыдемеш.

**И.НИКИТИНА.
Медведево,
У Арбан
йочасад.**

Кидмастар

Пёлек

10 февраль – А.С.Пушкиним шарныме кече

Янда атым пудыртненда гын, эн ончыч кугурак пудырғым погыза. Тыгыдыракшым вынык дене ўштын налза. Эн тыгыде пудырғым пластилин але жвачке полышмо дене погаш лиеш. Вара тиде верым ночки лапчык дене ўштса.

180 ий ожно кугуруш поэт Александр Сергеевич Пушкин колен. Тудо 1799 ий 6 июнышто Москваште щочын.

1811 ийште Царскосельский лицейшке тунемаш каен. Тыштак силнымут деке шўманын. 1814 ийште «К другу стихо-творцу» икимше почела-мутшо савыкталтын.

Модыши пёрт

Кудывешты

Авторыны фотожо.

Теле кечым
йёратена

Ме «Лесовичок» йочасад гыч улына. Телым уремыште модаш пеш йёратена. Теве тыгай йомакысе троным ыштенна. Тушто шинчен ончетат, Йүштö Кугыза деке миен толмо гаяк чучеш.

А.А.УНЖЕНИНА.

Медведево, Светлый.

Телылан да кенгежлан келшые
арвер-влакым посна ойырыза.

Түштө

Йошкар ужгам нумалеш.
Пүкшым, пүгүльмым кочкеш.
Үкш гыч укшыш
тёрштылеш.

Ялыш южгунам толеш.
Алиса ЯНДИМИРОВА,
3-шо класс.

Шернур, Летник.
Алисан сүретше.

Индекс: Марий Элыште - 78574,
вес күндемлаште - 52713.
Тираж - 1150 экз. Заказ 226.
Формат - А-4-8.
Директор-түн, редактор
Л.В.СЕМЕНОВА.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru,
yamde_lii@mail.ru

Сайтын адресше: yamde-lii.ru,
Тел. 45-25-49(факс);
45-22-82.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
Марий Эл Республикасы
себе культур, печать да
калык-влакын пашашт шо-
тышто министерстве, «Ям-
де лий» газет» күвиха-
ныш унитарный казенны
предприятий.

Газетым Массовый коммуникаций
сферыше да культур наследийим ара-
лымаште законодательствим шуктен шо-
гымым эскерише Федеральныи службын
Приволжский федеральный округысо уп-
правленийштыже регистрироватлыме.
Номер - ПИ №ФС 18-1999,
2005 иш 10 февральште
пүтимо.

0+

Печатьыш пүтимо жап - 14-00,
фактически - 13-00.
Ак - кутырен келшыме
почеш.

Авторын да редакцийин шо-
намашыт түрлө лийин кер-
тит. Серыш-влак мёнгеш огыт
колтат.

Редакцийин да издательин
адресше: 424006, Йошкар-Ола,
СССР Вооружённый Вийын 70-ше
идалыкше урем, 20.

Газетым редакцийиште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде
оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийин
адресше: 424006, Йошкар-Ола,
Строитель урем, 95.

Курык вуйыш

Ош лум лумеш, йыр пёрдьин,
Шүргым, түрвым шупшалеш.
Чинче семын йылгыжалын,
Эркын мланышке велеш.
Йоча-влакше куаналын
Модын-воштыл юарлат.
Налын ечым, я издерым,
Курык вуйышко вашкат.

Лиза КУДРЯШОВА.

2-шо номеран
Морко школ.

11 февраль - Россий-
йыште тельмисе спортын
кечүже. Икымше гана 2015 ийыште
палемдалтын.

А.Гринин «Алые паруса» повесть-
ше почеш.

- 1.Повестынын түн геройжо.
- 2.Ассольын ачаже күшто пашам ыш-
тен? 3.Ас-
сольын илы-
ме ялже.
- 4.Ал түсән мар-
дежоным пö-
леклыше рвезе.
- 5.Ассольын аваже.
- 6.Грейын корабль-
же могай лүман лийин? 7.Грейын ачажын лүмжö.
Чыла йодышлан чын вашештеда гын, нарынче
клеткылаште Ассольын ачажын лүмжö лектеш.

Юлия АНИСИМОВА.

Морко, Коркаторо.

Индекс: Марий Элыште - 78574, вес күндемлаште - 52713. Тираж - 1150 экз. Заказ 226. Формат - А-4-8. Директор-түн, редактор Л.В.СЕМЕНОВА.	УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Марий Эл Республикасы себе культур, печать да калык-влакын пашашт шо- тышто министерстве, «Ям- де лий» газет» күвиха- ныш унитарный казенны предприятий.	Газетым Массовый коммуникаций сферыше да культур наследийим ара- лымаште законодательствим шуктен шо- гымым эскерише Федеральныи службын Приволжский федеральный округысо уп- правленийштыже регистрироватлыме. Номер - ПИ №ФС 18-1999, 2005 иш 10 февральште пүтимо.	Печатьыш пүтимо жап - 14-00, фактически - 13-00. Ак - кутырен келшыме почеш.
E-mail: yamde_lii@mari-el.ru , yamde_lii@mail.ru			Авторын да редакцийин шо- намашыт түрлө лийин кер- тит. Серыш-влак мёнгеш огыт колтат.